

עין משפט
גד מצוה

קח א מ״י פ״י מהלכות גירושין הלכה כב סמך עשין ג טוש״ע אה״ע סימן קיט סעיף ד:
קו ב מ״י שס טוש״ע שס סעיף ה:
קז ג מ״י שס הל' כל טוש״ע שס סעי' ג:
קח ד מ״י שס טוש״ע שס סכנ״ה:

מוסף רש"י
הכתוב קראו אחר. למי שנוטף (סוסה ג.) אם שנאתה שלח. שלח אותה בנט ומינשא לאחר (ומלאכי ב טו.)
הדרן עלך מסכת גיטין

פסקי רי"ד

וזהו מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וטווה בשוק וראשה פרוע ופרומה משני צדדיה ורוחצת במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנה' כי מצא בה ערות דבר: והלכה והיתה לאיש אחר הכתוב קראו אחר כלומר שאין זה בן זוגו של ראשון זה הוציא רשעה מתוך ביתו וזה הכניס רשעה בתוך ביתו וזה הכניס לתוך ביתו: כי שנה שלח רב יהודה אמר כי אם שנאתה שלח ור' יוחנן אמר שנאו המשלח ולא פליגי הא בדיווג ראשון הא בדיווג שני דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר ואת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' וגו' עד והיא חברתך ואשת בירתך: סליק פירק המגרש סליקא מסכתא דיגיטין

צ:

עם בני אדם סִלְקָא דעתך. פירש בקונטרס אס כן רגלים לדבר שזונה היא ואסורה לו וחובה לגרשה ולא מנזה וקשה דהא טווה בשוק ויוצאה וראשה פרוע נמי חובה לגרשה ולא מנזה דנעילא היא בסוטה (דף כה.) אי עוברת על דת יהודית מותר לקיימה או לא ולא איפשיטא ואמאי לא פריך נמי עלה ויש לומר דכיון דנעילא בסוטה לא הויא חלא מדריבנן קאמר שפיר דמנזה לגרשה חבל זו חובה לגרשה מן המורה ועוד יש לפרש רוחצת עם בני אדם סלקא דעתך אפילו אדם רע אינו סובל זה מאשמו יי או אפילו קלה שנקלות אינה עושה כן:
הכתוב קראו אחר. מיתוקמא אפילו כבית הלל ואערות קאי:

הדרן עלך המגרש

שנא שלח ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח ר' יוחנן אומר ^(א) שנאו המשלח ולא פליגי ^ג יהא בוזג ראשון הא בוזג שני ^(ד) דאמר ר' אלעזר וכל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר ^ו וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' ככי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בירתך:

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

על מה על כי יי העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בירתך: סליק פירק המגרש סליקא מסכתא דיגיטין

המגרש פרק תשיעי גיטין

ופרומה משני צדדיה. אכל אילי ידיה כדרך אדומיות שצנרפת שבשרן נראה מצדיהן: עם בני אדם סלקא דעסך. א"כ רגלים לדבר שזונה היא ואסורה לו: **במקום שבני אדם רוחצים**. והיא נכנסת לעיניהם לאחר יציאתן כשהן לובשין בגדיהן: **כי שנה שלח**. פסוק הוּא צְנוּאֹת מִלֵּאכִי: **אם שנת' שלח**. כרבי עקיבא: **אם שנוטה היא לפני המקום שלח**. כב"ש. ואית דגרסי שני המשלח וזו שמעמי שני המשלח לפני המקום ואפילו לבית הלל נהי דלא כייפינן שלא להוציא מיהו שני הוּא: **זוג ראשון**. אשת נעורים וזה שמעמי קרא כדכתיב צמריה אשת נעורייך וכתיב ועשמרתם צרומכם וצאשת נעורייך אל יבגוד:

הדרן עלך המגרש
שנא שלח ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח ר' יוחנן אומר ^(א) שנאו המשלח ולא פליגי ^ג יהא בוזג ראשון הא בוזג שני ^(ד) דאמר ר' אלעזר וכל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר ^ו וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' ככי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בירתך:
הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

שנא שלח ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח ר' יוחנן אומר ^(א) שנאו המשלח ולא פליגי ^ג יהא בוזג ראשון הא בוזג שני ^(ד) דאמר ר' אלעזר וכל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר ^ו וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' ככי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בירתך:

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

על מה על כי יי העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בירתך: סליק פירק המגרש סליקא מסכתא דיגיטין

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

מסורת הש"ס

(א) [סוטה ג.], (ב) [סוטה וכו'], של ראשון, (א ס"א שנואה היא לפני המקום שלח, (ד) סנהדרין כב. וסם איתא ר' אלעזר. (ה) כר"ן איתא, א"כ,

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובִּעְלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חַן בְּעֵינֶיהָ כִּי מִצָּאָהּ עֲרוּת דָּבָר וְקָתַב לָהּ סֵפֶר בְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר לָקַחָהּ לוֹ לְאִשְׁהָ:

דברים כד א ושנאה קאיש האיש האחרון וקתב לה ספר בריחת ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה:

דברים כד ג 3. כי שנה שלח אמר יי אלהי ישראל ובסה חקם על לבוש אמר יי צבאות ושחקרם ברוחכם ולא תבגדו:

מלאכי ב טז 4. וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח יי ככי ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם: ואמרתם מלאכי ב יג-יד

הַדְרִין עַלְךָ מִסִּכְתַּת גִּיטִין וְהַדְרִיךְ עָלָן. דַּעְתָּן עַלְךָ מִסִּכְתַּת גִּיטִין וְדַעְתָּךְ עָלָן. לֹא נִתְנָשִׁי מִיָּנֶךְ מִסִּכְתַּת גִּיטִין וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיָּנֶן לֹא בַּעֲלָמָא הָדִין וְלֹא בַּעֲלָמָא דְאַתִּי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אֲמָנוּתָנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עֲמָנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. ()**
הַנִּינָא בַּר פָּפָא רְמִי בַּר פָּפָא נַחֲמֵן בַּר פָּפָא אַחָאי בַּר פָּפָא אַבָּא מְרִי בַּר פָּפָא רַבְרָם בַּר פָּפָא רַכִּישׁ בַּר פָּפָא סוּרְחַב בַּר פָּפָא אַדָּא בַּר פָּפָא דְרוּ בַּר פָּפָא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיָה בָּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאִינוּ וְצִאֲצָאִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמְךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ: מֵאוֹיְבֵי תַחֲבֻמְנִי מִצּוֹתֶיךָ בִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ בִּי בָם חֵייתִנִּי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנִי חֲקִיךָ: אָמֵן אָמֵן סִלָּה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁמַתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּרֶשׁ וְלֹא שְׁמַתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אֲנוּ מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֲמִלִּים וְהֵם עֲמִלִּים. אֲנוּ עֲמֻלִּים וְהֵם עֲמֻלִּים שְׂכָר וְהֵם עֲמֻלִּים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אֲנוּ רָצִים לַחַיִּי הַעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאָר שַׁחַת. שְׁנַאֲמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לִבְאָר שַׁחַת אֲנָשִׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יַחֲצוּ יַמִּיהֶם וְאֲנִי אֲבַטַח בָּךְ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי בָשָׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לִסִּים מִסִּכְתַּת גִּיטִין בֶּן תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחַיֵּל מִסִּכְתּוֹת וּסְפָרִים אַחֲרִים וּלְסִימָם לְלַמֹּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִים אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוֹת כָּל הַתַּנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֻכְמִים יַעֲמוּד לִי וְלִזְרַעִי שְׁלֹא תִמּוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֶרַעִי וְזֶרַע זֶרַעִי עַד עוֹלָם. וְתַתְּקִים בִּי בַּהַתְהַלְכָּךְ תַּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֲךָ. כִּי בִי יָרְבוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָהּ בְּשִׁמְאַלָּהּ עֲשֵׂר וּכְבוֹד: יְיָ עֲזוּ לַעֲמּוּ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בַּעֲלָמָא דִּהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא, וְלֵאחָאי מִתִּיא, וּלְאַסְקָא לַחַיִּי עֲלָמָא, וּלְמַבְנָא קֶרְתָּא דִּירוּשָׁלַם, וּלְשַׁכְּלַל הִיבְלִיָּהּ בְּגוּה, וּלְמַעְקַר פּוּלְחָנָא נוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאַתְבָּא פּוּלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ, וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וּיְקַרִּיָּהּ, וְיִיצַמַח פְּרָקְנָהּ וּיְקַרַּב מְשִׁיחָהּ). בְּחַיִּיכוֹן וּבִיוִמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאַמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עֲלָמִיא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאַמִּירָן בַּעֲלָמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאֵן דַּעֲסֻקִין בְּאוּרִיתָא, דִּי בְּאַתְרָא (קְדִישָׁא) הָדִין וְדִי בְּכָל אֶתֶר וְאַתֶּר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיִּי אֲרִיכִי וּמִזוּנֵי רִיחִי וּפְרָקְנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן:

^[*] פ"י הגון על זה תמלא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"א,

^[**] כסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש כצ"ק כתיב מרזים על הזכרת שמות הללו.